

OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE

UČNI NAČRT

DRUŽBA

RAZRED:
5. razred

ŠTEVILO UR:
36 ur

Avtorji besedila

Učni načrt so na podlagi učnega načrta za pouk družbe v devetletni osnovni šoli (UN 1998, Predmetna kurikularna komisija za družbo) pripravili:

dr. Janez Bogataj, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,

mag. Meta Budnar, Zavod RS za šolstvo,

dr. Olga Janša Zorn, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta,

Darinka Kos, Osnovna šola Šmartno pod Šmarno goro, Šmartno pri Ljubljani,

dr. Tanja Renner, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede,

mag. Maja Umek, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta,

Marjeta Zabukovec, Osnovna šola Valentina Vodnika Ljubljana.

Vsebina

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3	OPERATIVNI CILJI PREDMETA.....	6
4	TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	14
5	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	17
6	PRILOGI	18
6.1	Znanje, ki ga morajo imeti izvajalci učnega načrta	18
6.2	Priporočeni viri znanja	18

1 OPREDELITEV PREDMETA

V predmetniku osnovne šole za odrasle je 36 ur družbe v 5. razredu.

Poudarek in namen predmeta je spoznavanje razmerja med posameznikom, družbo in okoljem. Gre za procesno doživljanje in vrednotenje okolja, pri čemer mislimo na fizično, socialno, emocionalno, kulturno, zgodovinsko in naravno, torej okolje v vseh njegovih sestavinah, medsebojnih interakcijah in soodvisnostih.

DRUŽBA je predmet, v katerega so uvrščeni cilji iz geografije, sociologije, zgodovine, etnologije, psihologije, ekonomije, politike, etike, estetike idr.

Spoznanja, pridobljena pri predmetu družba, se bodo nadaljevala pri družboslovju (zgodovini, zemljepisu ter državljski vzgoji in etiki) in pri urah oddelčnih skupnosti/svetovanju od 5. do 9. razreda.

Kako beremo učni načrt

Poglavje 3 je zapisano v petih stolpcih.

V prvem stolpcu so **operativni cilji** predmeta, ki opredeljujejo pojme in postopke, torej konceptualno in proceduralno znanje, ki naj ga pridobijo učenci.

Drugi stolpec je namenjen **dejavnostim**, po katerih lahko uresničujete operativne cilje. Predlagane dejavnosti so le priporočene in učitelja ne zavezujejo.

V tretjem stolpcu so **predlagane vsebine**, ki opredeljujejo pojmovne sheme in teme, ob katerih je mogoče dosegati operativne cilje predmeta.

V četrtem stolpcu so **specialnodidaktična priporočila**, ki so namenjena učiteljem le kot ponudba. Pomembno je, da pri izbiri metod in načinov dela izhajate iz izkušenj udeležencev izobraževanja.

V zadnjem, petem stolpcu so **medpredmetne povezave**, te lahko opozarjajo in spodbujajo učitelje različnih predmetov, da pouk načrtujejo timsko.

V poglavju 4 so s piko (.) označeni minimalni standardi znanja.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

S predmetom družba želimo ustvariti učno okolje, v katerem bodo udeleženci pridobili tako znanje o okolju, razumevanje interakcij in soodvisnosti sestavin ter vrednote, spretnosti in stališča, ki jim bodo pomagali pri uporabi spoznanj, smotrnem odločanju in ravnanju v socialnem, naravnem in v kulturnem okolju.

Cilji pri predmetu družba se med seboj prepletajo in zajemajo kognitivno, socialno, emocionalno, motivacijsko, estetsko in moralno-etično področje. S poučevanjem tega predmeta naj bi:

- ustvarili možnosti in priložnosti, da udeleženci pridobe **znanje** o svojem kulturnem, družbenem in naravnem okolju v času in prostoru;
- omogočili udeležencem doživljanje in pridobivanje **spretnosti** doživljanja, spoznavanja in vrednotenja razmerij med posameznikom, družbo in kulturnim ter naravnim okoljem;
- omogočali oblikovanje **stališč in vrednot**, učenje učinkovitih strategij reševanja problemov, kritično sprejemanje informacij ter komunikacijskih zmožnosti;
- spodbujali udeležence k **aktivnem ravnanju**, raziskovanju in razlaganju pojavov, povezav in problemov družbenega, kulturnega in naravnega okolja;
- pripomogli k zavedanju, da so pojavi med seboj vzročno povezani in so v medsebojni interakciji;
- pripomogli k razvijanju samostojnosti, odgovornosti in načrtnosti in k obvladovanju učinkovitih strategij medsebojnega sodelovanja in reševanja nasprotij;
- pripomogli k obvladovanju različnih spretnosti:
- *komunikacijske (branje, pisanje, izražanje mnenja, iskanje, pridobivanje, izbiranje, vrednotenje, interpretiranje informacij, vzporejanje mnenj, poslušanje ...),*
- *raziskovalne (načrtovanje, opazovanje, razvrščanje, anketiranje, napovedovanje, urejanje, prirejanje, štetje, merjenje, opravljanje poskusov, uporaba pripomočkov, izdelava poročil ...),*
- *družbene (prevzemanje odgovornosti, skupinsko delo, razumevanje, sprejemanje in spoštovanje drugačnosti, spoštovanje kulturne in narodne dediščine, skrb za druge ljudi ...).*

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA

(operativni cilji, dejavnosti, predlagane vsebine, specialnodidaktična priporočila, medpredmetne povezave)

TEMATSKI SKLOPI

1 LJUDJE V PROSTORU (12 UR)

1.1 PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFIJA

1.2 SLOVENIJA

1.3 SLOVENCİ PO SVETU

2 LJUDJE V ČASU (12 UR)

2.1 TEMELJNA OBDOBJA ZGODOVINSKEGA RAZVOJA NA SLOVENSKEM

2.2 GOSPODARSTVO NEKOČ IN DANES

3 LJUDJE V DRUŽBI (12 UR)

3.1 DRŽAVNA UREDITEV SLOVENIJE

3.2 NAČINI ŽIVLJENJA

3.3 POSAMEZNIK IN DRUŽBA

1 LJUDJE V PROSTORU

Udeleženci:	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE IN POJMI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED-METNE POVEZAVE
<p>1.1</p> <ul style="list-style-type: none"> - določajo glavne strani neba po soncu, senci, uri in s kompasom, - pokažejo značilne objekte, opišejo lego, pot na letalskem posnetku, - ob uporabi mreže na karti določajo lego, - se orientirajo po načrtu šolske okolice, iščejo (ob uporabi načrta učilnice, šole, šolske okolice) pot, skriti predmet ..., - skicirajo preprosto karto (učilnice ali znane ulice ali poti od ... do), - na zemljevidu občine prepoznajo, imenujejo lego, opišejo značilnosti naselij, voda, prometnic, gozdnih površin, - merijo razdalje z grafičnim merilom. 	<p>1.1 določanje strani neba, uporabljanje načrta, risanje tlorisov, delo s kompasom, kartiranje prostorov v stavbi po namembnosti, branje letalskih fotografij, načrtov kraja, zemljevida občine, reliefne karte Slovenije, reliefnega globusa</p>	<p>1.1 PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - GLAVNE IN STRANSKE STRANI NEBA - LETALSKA FOTOGRAFIJA - NAČRT, ZEMLJEVID, GLOBUS - POGLED OD ZGORAJ, TLORIS - KARTOGRAFSKI ZNAKI, LEGENDA - DOLOČANJE LEGE Z UPORABO MREŽE - ZMANJŠANO MERILO - PLASTNICA ALI VIŠINSKA - ČRTA - KARTIRANJE - - ZEMLJEVIDI SO RAZLIČNI 	<p>1.1 Pri delu uporabljamo karte, načrte, ki jih prinesejo učenci (stanovanj, turistične karte, karte povezane z njihovim delom).</p>	<p>1.1 geografija etnologija, matematika</p>	

LJUDJE V PROSTORU

Udeleženci:	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE IN POJMI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED-METNE POVEZAVE
<p>1.2 ZNAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - na zemljevidu Evrope, sveta, globusu pokazati lego Slovenije (Italije, Madžarske), - ob slikovnem gradivu in kartah prepoznati in opisati nekatere pokrajinske značilnosti (površje, vode, videz naselij, izraba pokrajine ...) slovenskih pokrajin, - na zemljevidu Slovenije pokazati naravne enote, največja mesta, reke ...), - ločiti med slovenskimi značilnostmi, posebnostmi in stereotipi. <p>SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovenske značilnosti, se zavedajo in cenijo posebnosti in sestavine, ki sooblikujejo našo istovetnost in pomagajo pri razločevanju med drugimi, - razliko med domovino in državo, - na preglednem zemljevidu Slovenije in globusu z uporabo barvne lestvice razlikovati višine in sklepati na oblike površja, pokazati naravne enote, največja mesta, reke ...), - na zemljevidu Evrope, sveta, globusu pokazati lego Slovenije, - z uporabo avtokarte načrtovati pot, opisati vrste poti, ugotoviti razdalje, izračunati dolžino poti. 	<p>1.2</p> <p>delo z uporabo zemljevidov, slikovnega gradiva, filma, ekskurzije terensko delo</p>	<p>1.2 SLOVENIJA</p> <p>- LEGA IN ZNAČILNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LEGA DOMAČE POKRAJINE V SLOVENIJI, SLOVENIJE V EVROPI IN NA ZEMLJI, - POKRAJINSKE IN GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI ALPSKEGA, PRIMORSKEGA, PANONSKEGA IN DINARSKEGA SVETA, - SLOVENSKA RAZPOZNAVANOST (končnice, kozolci ...). 	<p>1.2</p> <p>ekskurzija</p>	<p>1.2</p> <p>okoljska, državljanska in glasbena vzgoja, etnologija, geografija</p>	

<p>1.3 SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojme zamejstvo in manjšina, izseljenstvo, zdomstvo, - temeljne predstave o Slovencih v zamejstvu in o slovenskih izseljencih, - pomen in pravice narodnih manjšin pri nas. <p>ZNAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih manjšine v Sloveniji, - pokazati na zemljevidu, kje živijo Slovenci v zamejstvu in po svetu. 	<p>1.3</p> <p>zbiranje, anketiranje, branje tematskih kart, pogovor o aktualnih dogodkih</p>	<p>1.3 SLOVENCİ PO SVETU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MANJŠINE V SLOVENIJI, - SLOVENCİ V SVETU (zamejstvo, izseljenstvo, zdomstvo) 	<p>1.3</p> <p>projektno učno delo (na narodnostno mešanih ozemljih)</p>	<p>1.3</p> <p>zgodovina, geografija, slovenski jezik, državljanska, likovna in glasbena vzgoja, etnologija</p>
---	--	--	---	--

2 LJUDJE V ČASU

Udeleženci:	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE IN POJMI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED-METNE POVEZAVE
<p>2.1</p> <p>SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - nekaj najbolj temeljnih obdobij in dogodkov iz slovenske preteklosti, - pomen reformacije na Slovenskem. <p>ZNAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - se orientirati v času in prostoru, - razvijati aktivne oblike dela in raziskovati preteklost (npr. ob obisku muzeja). <p>RAZUMEJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - vplive na družbeni razvoj (razvoj znanosti, tehnologije ...), kaj so kulturnozgodovinski spomeniki (gradovi, cerkve, znamenja ...). <p>PRIMERJAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - življenje ljudi v preteklosti z današnjim. 	<p>2.1</p> <p>orientiranje v času, pogovor, opazovanje, izdelovanje časovnega traku zbiranje, opisovanje, ogledovanje, opazovanje</p>	<p>2.1 TEMELJNA OBDOBJA ZGODOVINSKEGA RAZVOJA NA SLOVENSKEM (ob časovnem traku):</p> <p>prazgodovina, stari vek (Rimljani), naselitev Slovanov, Karantanija, sprejetje krščanstva, Slovenci v okviru sosednjih držav, razdelitev na dežele, turški vpadi in obramba pred Turki, položaj kmetov in upori, pomen reformacije, ideja Zedinjene Slovenije, grozote vojne, Slovenci v Jugoslaviji, samostojna Slovenija).</p>	<p>2.1.</p> <p>informativno seznanjanje ob slikovnem gradivu in časovnem traku, obisk muzeja</p>	<p>2.1.</p> <p>slovenski jezik, naravoslovje, okoljska, glasbena in državljanska vzgoja, geografija, zgodovina, etnologija, geografija, likovna , okoljska, poklicna in glasbena vzgoja, zgodovina, knjižnična in informacijska vzgoja</p>	

<p>2.2 SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - izbrano gospodarsko dejavnost (si jo ogledajo, zberejo podatke, prospekte ...). <p>RAZUMEJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomen izbrane gospodarske dejavnosti za življenje ljudi nekoč in danes. 	<p>2.2</p> <p>anketiranje, zbiranje, urejanje podatkov, grafični zapisi, raziskovanje, branje gospodarske karte, razvrščanje</p>	<p>2.2 GOSPODARSTVO NEKOČ IN DANES:</p> <p>POMEMBNEJŠE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI V LASTNEM OKOLJU (na izbranem, značilnem primeru).</p>	<p>2.2</p> <p>ogled izbrane dejavnosti</p>	<p>2.2</p> <p>okoljska, poklicna in športna vzgoja, etnologija, spoznavanje okolja</p>
---	--	---	--	--

3 LJUDJE V DRUŽBI

Udeleženci:	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE IN POJMI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED-METNE POVEZAVE
<p>3.1 SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - organiziranost slovenske države, - simbole, znake in himno države, - glavno mesto. <p>ZNAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - našeti državne simbole, - opisati grb. <p>3.2 SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - sestavine načina življenja (npr. kultura prehranjevanja, šege, navade ...), - različne praznike in njihov pomen. <p>RAZUMEJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomen bontona, omike, gostoljubnosti. 	<p>3.1 zbiranje, anketiranje, intervjuvanje, delo z uporabo karte, risanje</p> <p>3.2</p> <ul style="list-style-type: none"> - opazovanje, - zbiranje, - opisovanje (urniki - dnevni, tedenski, mesečni, letni), - fotografiranje, - raziskovanje, - igranje (igre vlog) 	<p>3.1 DRŽAVNA UREDITEV SLOVENIJE: (organiziranost države)</p> <ul style="list-style-type: none"> - DRŽAVLJANI, - SIMBOLI, ZNAKI IN HIMNA, - GLAVNO MESTO <p>3.2 NAČINI ŽIVLJENJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BONTON, OMIKA, GOSTOLJUBNOST - KULTURA PREHRANJEVANJA, - PRAZNIK družinski, državni, religiozni ...), ŠEGE, NAVADE. 	<p>3.1 sodelovalno učenje</p> <p>3.2 gledališka predstava, projektno delo</p> <p>obravnavamo državne, verske, kulturne, aktualne lokalne praznike</p>	<p>3.1 slovenski jezik, geografija, zgodovina, državljska, likovna in glasbena vzgoja</p> <p>3.2 etnologija, zgodovina, glasbena, likovna, državljska, zdravstvena, knjižnična in informacijska vzgoja, naravoslovje in tehnika, gospodinjstvo</p>	

LJUDJE V DRUŽBI

Udeleženci:	OPERATIVNI CILJI	DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE IN POJMI	SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>3.3</p> <p>SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - sebe in svoje sposobnosti (svoj osebni napredek, svoje cilje, potrebe, želje ...), - temeljne človekove pravice, - službe in ljudi, ki pomagajo uveljavljati otrokove in človekove pravice, - različne odvisnosti (od legalnih in ilegalnih drog, hrane ...), - načine boja proti nasilju. <p>PREPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrste družin (enostarševske družine, sestavljene ali reorganizirane ...), - družbena vprašanja (brezposelnost, migracije, revščina). <p>RAZVIJAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - občutek odgovornosti do sebe in drugih, - navade, ki nam pomagajo živeti v skupnosti, <p>SPREJEMAJO IN SPOŠTUJEJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - drugačnost in različnost ljudi. <p>RAZLIKUJEJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - med potrebami, pravicami in dolžnostmi. <p>NAVAJAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - spremembe v družinskem življenju (razveze, smrt, prihod novega člana). <p>UGOTAVLJAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaj se lahko naučijo drug od drugega. 	<p>3.3</p> <p>opisovanje, zbiranje, raziskovanje, diskutiranje, analiziranje, risanje, (karikatura, grafiti), iskanje virov, skupinsko delo (analiza nasilij, odvisnosti ...), igranje vlog na temo konfliktov</p> <p>uporaba virov (deklaraciji o človekovih pravicah)</p>	<p>3.3 POSAMEZNIK IN DRUŽBA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - JAZ/posameznik, - ČLOVEKOVE PRAVICE, DOLŽNOSTI IN ODGOVORNOSTI, - VRSTE DRUŽIN, - SPREMEMBE V DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU, - SODELOVANJE MED LJUDMI V SKUPNOSTI, - INTERAKCIJE IN, KOMUNIKACIJE MED LJUDMI, - ODVISNOSTI, - NASILJE, - DRUŽBENE RAZLIKE MED LJUDMI, - DRUŽBENA VPRAŠANJA (socialni problemi, brezposelnost, migracije), - SPOŠTOVANJE SEBE IN DRUGIH. 	<p>3.3</p> <p>izhajamo iz resničnih položajev, ne posegamo v zasebnost, ne vrednotimo,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uporaba nazornih zgledov, - igre vlog 	<p>3.3</p> <p>državljska vzgoja, etnologija, okoljska, likovna, poklicna, glasbena in zdravstvena vzgoja, slovenski jezik, zgodovina</p>	

4. TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA (s pojmi)

Pri znanju, vezanem na dejavnosti, so s • označeni minimalni standardi znanja.

• MINIMALNI STANDARDI ZNANJA so dosežki praviloma vseh učencev na določeni razvojni stopnji in izhajajo iz ciljev preverjanja in ocenjevanja znanja. Pri opredelitvi smo upoštevali pomembnost učnih ciljev za nadaljevanje učenja predmeta na višji stopnji; pomen ciljev za reševanje realnih življenjskih problemov in za posameznikovo delovanje v okolju; prispevek doseženih ciljev k splošni kulturi učencev in dosegljivost učnih ciljev praviloma za vse udeležence. Udeleženec, ki dosega minimalne standarde znanja, ne more biti negativno ocenjen.

1 Tematski sklop LJUDJE V PROSTORU

1.1 Prostorska orientacija in kartografija

1.2 Slovenija

1.3 Slovenci po svetu

Udeleženec zna:

1.1

- ◆ Določati glavne strani neba (po soncu, senci, s kompasom),
- ◆ na načrtu kraja pokazati značilne objekte, opisati lego, pot na letalskem posnetku,
- ◆ po mreži na karti določati lego,
- ◆ skicirati preprosto karto (učilnice, znane poti, ulice ...),
- ◆ meriti razdalje z grafičnim merilom;

1.2

- ◆ na preglednem zemljevidu Slovenije z uporabo barvne lestvice razlikovati višine, pokazati naravne enote, največja mesta in reke,
- ◆ na zemljevidu Evrope, sveta in globusu pokazati lego Slovenije,
- ◆ ob slikovnem gradivu in kartah prepoznati in opisati nekatere pokrajinske značilnosti (površje, vode, videz naselij, izrabo pokrajine ...) slovenskih pokrajin,
- ◆ na zemljevidu Slovenije pokazati naravne enote, največja mesta, reke ...),
- ◆ ločiti med našimi značilnostmi, posebnostmi in stereotipi,
- ◆ navesti naše značilnosti,
- ◆ oceniti in ceniti posebnosti in sestavine, ki sooblikujejo našo istovetnost in pomagajo pri razločevanju med drugimi,
- ◆ razložiti (s svojimi besedami) razliko med domovino in državo;

1.3

- ◆ prepoznati pojme zamejstvo in manjšina, izseljenstvo, zdomstvo, pojasniti pomen in pravice narodnih manjšin pri nas,
- ◆ naštetih manjšine v Sloveniji,
- ◆ pokazati na zemljevidu, kje živijo Slovenci v zamejstvu in po svetu.

2 Tematski sklop LJUDJE V ČASU

2.1 Temeljna obdobja zgodovinskega razvoja na Slovenskem

2.2 Gospodarstvo nekoč in danes

Udeleženec zna:

2.1

- ♦ navesti nekaj najbolj temeljnih obdobj in dogajanj iz slovenske preteklosti,
- ♦ naštetih države, v katerih so Slovenci živeli v preteklosti,
- ♦ razložiti pomen samostojne države,
- ♦ izdelati časovni trak,
- ♦ se orientirati na časovnem traku,
- ♦ primerjati življenje v preteklosti z današnjim,
- ♦ razložiti pomen zgodovinskih spomenikov.

3 Tematski sklop LJUDJE V DRUŽBI

3.1 Državna ureditev Slovenije

3.2 Načini življenja

3.3 Posameznik in družba

Udeleženec zna:

3.1

- ♦ predstaviti organiziranost slovenske države,
- ♦ predstaviti simbole, znake in himno države,
- ♦ opisati glavno mesto in njegov pomen,
- ♦ naštetih državne simbole,
- ♦ opisati grb;

3.2

- ♦ ob zgledu identificirati nekatere sestavine načina življenja (npr. kultura prehranjevanja, preživljanja prostega časa, šege, navade ...),
- ♦ razložiti pomen največjih praznikov (družinskih, državnih, verskih ...),
- ♦ razložiti najpomembnejše sestavine bontona;

3.3

- ♦ naštetih nekaj temeljnih pravic,
- ♦ prepoznati službe in ljudi, ki pomagajo uveljavljati človekove pravice,
- ♦ razložiti pomen odgovornosti do sebe in drugih,
- ♦ razlikovati različne potrebe (socialne, emocionalne, kulturne, religiozne ...),
- ♦ razlikovati med potrebami, pravicami in dolžnostmi,
- ♦ navesti spremembe v družinskem življenju,
- ♦ opisati sebe in svoje sposobnosti (svoj osebni napredek, cilje, potrebe, želje ...),
- ♦ naštetih različne odvisnosti (od legalnih in ilegalnih drog, hrane ...),
- ♦ naštetih sodobne oblike nasilja,
- ♦ naštetih nekaj načinov boja proti nasilju,
- ♦ navesti nekaj navad, dejavnosti, ki nam pomagajo živeti skupaj,

- ◆ braniti spoštovanje drugačnosti in različnosti med ljudmi,
- ◆ ugotoviti, kaj se lahko naučimo drug od drugega.

ZNANJE, VEZANO NA DEJAVNOSTI

Načrtovanje

Udeleženec:

- zna predlagati vire za pridobivanje podatkov (knjige, fotografije, ljudje ...).

Zbiranje podatkov

Udeleženec:

- pri neposrednem opazovanju zavestno uporablja različna čutila,
- ob vodenju prepozna poglobitne značilnosti opazovanega predmeta ali pojava je pozoren na podrobnosti in celoto, pri pisnih (in elektronskih virih, če so na voljo v šoli) zna uporabljati različna kazala, leksikone, slovarje, enciklopedije, atlase, zna poiskati v knjižnici ustrezno knjigo, zgoščenko ipd.
- v danem krajšem besedilu (do 5 strani) najde iskani podatek, uporabi preproste raziskovalne metode in pripomočke za zbiranje podatkov (vprašalnik, delovni list, preglednico ...).

Zapisovanje, urejanje in predstavitev podatkov

Udeleženec:

- uredi zbrane podatke na različne načine (miselni vzorec, plakat, diagram, grafični zapis ...),
- zna napisati poročilo o delu, predstavi svoje delo samostojno, v skupini (ustno, pisno, slikovno, grafično npr. s plakatom, razstavo, dramatizacijo, z igro vlog predstavi kak položaj, svoj pogled, stališče).

Razlaganje in vrednotenje

Udeleženec:

- ugotovi podobnosti in razlike med svojimi izkušnjami in izkušnjami drugih ljudi v različnih prostorih in časih,
- izoblikuje sklepe o podatkih in svoje podatke utemelji,
- zna razlikovati med dejstvi, stališči in domišljijo.

Razvijanje stališč

Udeleženec:

- Predstavi svoja stališča in jih utemelji,
- zna izluščiti ustrezne podatke za reševanje določenega problema.

5. SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pri predmetu družba so cilji zasnovani celostno, za njihovo doseganje izhajamo iz poprejšnjega znanja, sposobnosti in interesov udeležencev. Poudarek je na osebnem doživljanju ter življenjskih in delovnih izkušnjah in interesih. Učitelji so pri izbiri metod dela in didaktičnih postopkih popolnoma samostojni.

Pomembno je, da:

- ◆ je učni proces zasnovan na vsakdanjih, resničnih vprašanjih, ki izhajajo iz neposrednega osebnega in družbenega okolja udeležencev;
- probleme obravnavamo celostno, interdisciplinarno v vsej njihovi interaktivnosti;
- usmerjamo k prepoznavanju povezav in odnosov;
- usmerjamo k načrtovanju akcij v neposrednem okolju in spodbujamo analiziranje načrtovanja in izpeljave;
- usmerjamo k vzporejanju različnih stališč, analiziranju dilem in oblikovanju vrednot, vrednostnega sistema;
- usmerjamo k pridobivanju različnih spretnosti učenja.

Za doseganje splošnih ciljev so primerne različne učne oblike, od individualnega dela, dela v dvojicah, skupinah.

Poudarek je na metodah dela, pri katerih so udeleženci dejavni:

- projektno učno delo,
- problemski pouk,
- terensko delo,
- sodelovalno učenje,
- igre vlog in simulacije,
- pogovor,
- raziskovalno učenje.

Priporočamo tudi ogled in ekskurzije, kadar in kjer je to mogoče. Pri izbiri načinov dela pri pouku je učitelj avtonomen.

Preverjanje in ocenjevanje znanja potekata ustno in pisno, zajemata tudi praktične dejavnosti. Ker so oblike pouka pri družbi tudi projektno učno delo, terensko delo in druge, nam tako delo omogoča pridobivanje znanja, sposobnosti, spretnosti, urjenje v rabi preprostih raziskovalnih dejavnosti in metod, kot so: opazovanje, orientacija, kartiranje, merjenje, primerjanje, razvrščanje, analiziranje, sintetiziranje, poročanje ... Pri tovrstnem delu učenci povezujejo teorijo s prakso, spoznavajo in prepoznavajo vzročno-posledične zveze med procesi in pojavi v naravnem in družbenem okolju.

6. PRILOGI

Priloga 1

6.1 Znanje, ki ga morajo imeti izvajalci učnega načrta

Predmet lahko poučuje učitelj s strokovno izobrazbo, ki ustreza zahtevam 3. in 5. člena Odredbe o smeri strokovne izobrazbe strokovnih delavcev v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 57-2721/1999).

Učitelj v osnovni šoli za odrasle mora imeti tudi temeljno znanje o izobraževanju odraslih, pridobljeno v različnih programih strokovnega spopolnjevanja.

Priloga 2

6.2 Priporočeni viri znanja

a) Za udeležence

Posebni učbenikov za osnovno izobraževanje odraslih ni, zato priporočamo, da učitelji izbirajo različne učne vire tudi iz drugih priporočenih virov znanja, iz dnevnega časopisja ter številnih virov in sprotne informacij, ki obravnavajo probleme iz vsakdanjega življenja in jih je mogoče povezati s temo, obravnavano pri predmetu.

Učitelji naj spremljajo sezname veljavnih učbenikov in priročnikov (za mladino), ki jih je potrdil Strokovni svet RS za splošno izobraževanje in so vsako leto objavljeni v Katalogu učbenikov pri Zavodu RS za šolstvo.

b) Za učitelje

Pred začetkom poučevanja naj se udeležijo naročenega programa stalnega strokovnega spopolnjevanja za predmet družba (priporočeno 24 ur).

Učitelj v osnovni šoli za odrasle mora imeti tudi temeljno znanje o izobraževanju odraslih, ki si ga pridobi v različnih programih stalnega strokovnega spopolnjevanja.

Literatura za učitelje

1. LJUDJE V PROSTORU

- Enciklopedija Slovenije, MK, Ljubljana, 1987-95, zv. 1.
- Monografija o Sloveniji, njenih pokrajinah, zlasti domači, če obstaja).
- Krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana, 1995.
- Posegi v naravo, DZS (Walker, J.: Onesnaževanje ozračja in Uničevanje življenjskih prostorov, Ljubljana, 1996.)
- Valery, C.: Šolska enciklopedija, Ekologija, TZS, Ljubljana, 1995.

- Brinovec, S: Domača pokrajina, Geografsko spoznavanje domače pokrajine, MK, Ljubljana, 1989.
- Kunaver, J. in drugi: Domača pokrajina. Priročnik za geografsko spoznavanje domače pokrajine, MK 1989.
- Kunaver, J. in drugi: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol, DZS, Ljubljana, 1997.
- Slovenija, Pokrajine in ljudje, MK, Ljubljana, 1998.
- Brinovec, S., Godnov, J., Lovrenčak, F.: Terensko delo, ZRSS, Ljubljana, 1997.
- Varley, C.: Šolska enciklopedija, Geografija, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 1993.
- Prispevki k didaktični prenovi predmeta spoznavanje družbe v 4. in 5. razredu, Projektno učno delo, Iz prakse za prakso, ZRSS, Ljubljana, 1994.
- Različni turistični vodniki po Sloveniji in domači pokrajini.

2. LJUDJE V ČASU (za področje zgodovinskega in etnološkega znanja)

- Zgodovina Slovencev, CZ, Ljubljana, 1979.
- Enciklopedija Slovenije, MK, Ljubljana, 1989.
- Krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana, 1995.
- Kako so živeli, MK, Ljubljana 1989, 1990 (Zbirka - V prazgodovinski dobi, V rimskih časih, V zavetju srednjeveških gradov).
- Kocuvan, E.: Rimljan sem, DZS, Ljubljana, 1994.
- Mikl Curk, I.: Po poteh rimskih vojakov v Sloveniji, Zavod RS za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, 1993.
- Arheološka najdišča, Zbirka: Slovenska dediščina, DZS, Ljubljana, 1975.
- Stopar, I.: Gradovi na Slovenskem, CZ, Ljubljana, 1991.
- Mihelič, D.: Meščan sem, Iz življenja srednjeveških mest, Modrijan, Ljubljana, 1996.
- Valvasor, J. V.: Slava vojvodine Kranjske.
- Pozdravi iz slovenskih krajev. Dežela in ljudje na starih razglednicah, MK, Ljubljana, 1987.
- Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, Zbirka vodnikov, Založba Obzorja
- Slovenija, Turistični vodnik, MK, Ljubljana, 1995.
- Kmecl, M.: Zakladi Slovenije, CZ, Ljubljana, 1986.
- Ovsec, D.: Velika knjiga o praznikih, Ljubljana 1992.
- Slovensko ljudsko izročilo, Ljubljana 1980
- Bogataj, J.: Sto srečanj z dediščino na Slovenskem, Ljubljana 1992.
- Bogataj, J.: Ljudska umetnost in obrti v Sloveniji, Ljubljana 1993.
- Bogataj, J.: Smo kaj šegavi?, Mladinska knjiga, 1998.
- Etnologija in domoznanstvo. Knjižnica Glasnika SED 19, Ljubljana 1989.
- Glasnik SED 34/1994, št.4, Ljubljana, december 1994 (Etnologija v šoli).
- Keber J.: Leksikon imen na Slovenskem, Celje 1996.

3. LJUDJE V DRUŽBI

- Skupina avtorjev: Sociologija, ZRSS, Ljubljana (str. 195 -211).
- Rener: Družine: različne, enakopravne, Vitrum, Ljubljana, 1995.
- Slapšak, S.: Otrokove pravice, Didaktično sredstvo, CIVIK LINK, Ljubljana, 1995.

- Moore, S.: Sociologija, ZPS, Ljubljana, 1991 (str. 104 - 111).
- Giggins, A.: Sociology, Polity Press, 1993 (poglavje Globalization of Social Life).
- Skupina avtorjev: Sociologija, ZRSŠ, Ljubljana, 1994 (str. 130 - 157 in 299 - 307).
- Skupina avtorjev: Sociologija, ZRSŠ, Ljubljana, 1995 (str. 321 - 398).
- Skupina avtorjev: Socialne igre v osnovni šoli, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1998.
- Mc Grath, H., Francey, S.: Prijazni razredi, prijazni učenci, DZS, Ljubljana, 1996.
- ABC - Pouk o človekovih pravicah. Praktični napotki in gradivo za učitelje osnovnih in srednjih šol. Društvo za združene narode za Republiko Slovenijo, Ljubljana, 1991.